

მწყმესი

მე ვარ მწყმესი კეთილი: მწყმესმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის. (იოან. 10—11).
 ვპოვე ცხოვარი ჩემი წარწყმედული. ესრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15—4).
 მოვედიო ჩემდა ყოველსი მასურადნი და ტვირთ-მპიმენი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11—28).

№ 13

1883—1894

1—15 ივლისს.

შინა არსი: ნუ თუ მიუცილებლად საჭიროა მრავალ ადამიანთა მსხვერპლი ზოგიერთ წინდაუხედველობის შესამჩნევად?—მწარე ფიქრები.—წერილი რედაქტორთან.—პასუხი ნ. ნიკოლაძის მოსარჩლეს ბ. დ. დევიძეს.—ახალი ამბები და შეხატვები.—წერილი რედაქციის მიმართ.—ღვთისმშობლის მცვალება (დექსი).—საეჭვო კითხვების განმარტება.

ნუ თუ მიუცილებლად საჭიროა მრავალ ადამიანთა მსხვერპლი ზოგიერთ წინდაუხედველობის შესამჩნევად?

ოცდა სამ ივნისს, ნაშუადღევს ორ საათზე იტალიის გემი «კოლუმბია» ოდესასა და ევპატორიას შუა დაეტაკა ბათუმიდამ მიმავალს გემს «ვლადიმირს». «ვლადიმირი» მთელი ბარგიანა და ორმოც და-ათამდინ მგზავრიანათ დაიდუპა. დანარჩენი მგზავრები გადაარჩინეს იტალიის გემმა და «სინეუსმა». რომელიც შორიდამ მოემეფლა გემების შეტუბობით.

გამოზაფხულზე კასპიის ზღვაზე დაიდუპა გემი და მასთან მრავალი ხალხი, აზოვის ზღვაზე

დაიდუპა გემი და მასთან მრავალი ხალხი. «სამარის გაზეთი» გვატუბობინებს, რომ 15 ივნისს სამოცამდე მლოცველები დაიდუპნენ სოფელს ტაბინსკში, როდესაც ისინი ბორანიით (პაროზით) გადიოდენ პელის მდინარეზედ. უბედურება, როგორც გაზეთი იუწყება, იმ მიზეზით მომხდარა, რომ მეპორმეები დილით ექვს საათზე დამთვრალიყვნენ, ბორანის უფროსი სადღაც წასუდიყო და ბოქაულს გუნებერათ დასძინებოდა. ყველანი, ვისაც კი თვალთ უნახავს ეს და ამის მგზავსნი უბედურებანი, ერთხმად აღიარებენ, რომ ყოვლად შეუძლებელია წარმოდგენა და გამოთქმა იმ საშინელი სურათისა და ტანჯვისა, რომელსაც წარმოადგენენ ამგვარი მსხვერპლნი.

ხშირად უველა ამისთანა უბედური შემთხვევა დიდ მასალას აძლევს დრო გამოშვებით გამოცემათ. ისინი მოდებთან და აგრძელებენ წერას, რომელიც არავითარ სარგებლობას არ მოუტანს გაზეთს გარდა არც ჭირისუფალს და არც საზოგადოებას. ზოგიერთი გაზეთები საზოგადოებას მოუთხრობენ, რომ «ვლადიმირის» გემის დაღუპვის შემდეგ ზღვაზე მოტივტივე ქალები და კაცები ხელებს ართმევდენ, ჰკოცნიდნენ ერთ-მანეთს და შემდეგ ემზადებოდნენ ზღვის უფსკრულისკენ გამგზავრებასა! დიან, ძლიერ კარგი დრო იყო გამოსამშვიდობებლათ, და სამიჯნურო გრძნობის გასაზიარებლად, — სულ ამაზე ფიქრობდენ თურმე.

ენლა გაზეთები იმას სჯიან, თუ რომელი გემის უფროსი იყო დამნაშავე: „ვლადიმირისა“ თუ „კოლუმბიასი“. ერთი ოდესის გაზეთი ამბობს: «ვლადიმირის» დაღუპვას იტალიელ გემის «კოლუმბიის» კაპიტანს აბრალებენ, მაგრამ ზღვის კანონების მკოდნეთათვის ცხადია, რომ „კოლუმბიის“ კაპიტანი კი არ არის დამნაშავე, არამედ კაპიტანი რუსის გემის „ვლადიმირისა“, რადგანაც ამ გვარ შემთხვევაში, როდესაც ორი გემი წააწყდებიან ერთმანეთს ასე პირდაპირ, ორთავემ მარჯვნივ უნდა აქნევიონ პირი გემს და ასე უნდა განმორდენ. ხოლო ამ შემთხვევაში წესი მეზღვაურთათვის დაწერდია არა „კოლუმბიის“ კაპიტანს, არამედ „ვლადიმირისას“, რადგანაც მას მარჯვნივ მბრუნების ნაცვლად მარცხნით მიუბრუნებია გემი და ამიტომ „კოლუმბია“ დასტავებია. ახლაც ისე მოხდა სწორედ, როგორც მარმან, როდესაც „კოცებუ“ და „პოტემკინი“ დაეჯახნენ ერთმანეთს. ბოლოს გაზეთების დავა გათავდება მით, რომ უველა გემების კაპიტნები მართლები და ბრალდაუდებელნი დარჩებიან და ნამჯვილ დამნაშავეთ კი მხოლოდ დაღუპულებს და ალიარებენ.

გაზეთებში იწერებიან, რომ განკარგულება გამოიცა უველა გემების და ნავების შემოწების და დათვალიერების შესახებო. უნდა დათვალიერონ უველა გემებიო, რომ შემდეგში არ მოხდეს ხალხის დაღუპვა გემების სისუსტითა და მათ გამგე პირთა დაუდევნელობითაო... კარგი და პატიოსანი! მაგრამ ჩვენ ერთი რამ გვიკვირს

და ვერ აგვიხსნია. განა ამისათვის უჭველად ამოდენი მსხვერპლი იყო საჭირო? განა არავინ იყო დარწმუნებული, რომ რუსეთის ზოგიერთ მეზღვაურთა ხელში ბეწვზე ჰკიდია ზღვაზე მოსიარულე ადამიანთა სიცოცხლე? განა დღემდის არ ჰქონდათ შეტუობილი, რომ გემების გამგენი უფრო ურადლებას ფულებას შემოსავალს და გამდიდრებას აქცევენ და არა ზღვაზე მიმომავალ ხალხის კეთილდღეობას და საჭიროებას? რამდენი წეს-წყოებილება ზღვაზე მოსიარულე ადამიანთა საჭირ-ბოროტოთ, მაგრამ ვინ აქცევს ურადლებას? რამდენ ცვლილებას და გემით მიმავალთ შევიწროებულ მდგომარეობის გაუმჯობესებას მოელი კაცი დღე-დღეობით, მაგრამ ცვლილება არავითარი არა სჩანს!

ჩვენ აქ მივაქცევთ ერთ უბრალო გარემოებას მკითხველის ურადლებას; სრული დარწმუნებული ვართ, ამ უბრალო რამესათვის რომ კაპიტანს ურადლება მიექცია, არც ერთი მგზავრი არ დაიხრჩობოდა ამდენ დაღუპულებში. დაღუპულების რაცხვში უმეტესად პირველის და მეორე კლასის მგზავრები მოჰყოლიან. არ გვჯერა, რომ ისე მალე კაცი დაიხრჩოს ზღვაში იმისთანა შემთხვევაში, როგორც ჰქონდა «ვლადიმირის» გემის მგზავრებს (წყნარი ტაროსი, ზაფხული, მშვადი ზღვა და მეშველი გემიც ახლოს). ნუ თუ მათ საშველებელი «პროპის» სარტყლები არ ჰქონდათ? როგორ არა, ეს საშველებელი უველას თავით ედებოდა, მაგრამ ზოგიერთებმა იქნება კიდევ არ იცოდნენ მათი არსებობა. მაგრამ რა, რომ კიდევ სცოდნებოდათ, თუ ხმარება არ იცოდნენ, ხომ მინც უნაყოფო იქნებოდა. რომ ხმარება არ სცოდნიათ, ეს იქიდვან სჩანს, რომ ზოგს ფეხებზე მიუკრავს ეს საშველი სარტყელი და ამ ნაირად მოუსწრაფებია თავის დახრჩობა.

ერთი პირი, რომელსაც ცენზორს უწოდებენ, ამბობს: «ამისთანა უბედურ შემთხვევას სხვა ადგილებშიაც დავსწრებივარ და ამისათვის მამაცურად ვიყავი, სხვებს დაუთმე ადგილი ნავში და მე კი სულ ბოლოს დავრჩი. ჩემ ფეხებ ქვემ ჩასძირა «ვლადიმირმა»: პირველათ წყალში ჩავიმაღლე, მაგრამ ბოლოს ამოვცურე. ცურაობის დროს პროპის სარტყელი კისერში

წამეჭირა და კინაღამ დამახრჩო, მაგრამ მომეშველენ და ნავში ჩამსვეს“. თუ კი ამისთანა გამოცდილება გაცმა ვერ მოახერხა საშველი სართყელის ხმარება, რაღა უნდა ვსთქვათ სხვებზე? განა ეს გასამტყუნებელი საბუთი არ არის გემის უფროსებისა და მათ ხელქვეშეთა? როდესაც მიუახლოვდებიან ნავთ სადგურებს, გემის კაპიტნები დიდის თავმოწონებით და რიხიანად გვიძახიან ხოლმე: «ვლევო ბორტი! ნაპრავო! ტოპ-პორი!» და სხვა. ამ დრომდე კი გემის ოთახში სძინავს უზრუნველად...

ახა თუ აზრათ მოსვლია რომელიმე გემის უფროსს ოდესმე მგზავრებისათვის ერვენებიანოს, თუ როგორ უნდა იხმაროს ადამიანმა და სად შემოიკრას საშველი სართყელი. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ ერთი მაგალითი კმარა, აჩვენონ მგზავრებს და ჩაუშვან ვინმე ამ სართყელიან ზღვაში მგზავრთა დასახანავად, არასოდეს არ მოხდება, რომ შემდეგში ფეხებზე მიიბან ეს სართყელი ანუ კისერში წაიჭირონ გაჭირვების დროს. განა მისი ჩვენება რაიმე ხარჯს მოითხოვს ანუ ძნელი ასასრულებელია? პირველსა და მეორე კლასის მგზავრებს აქვს, ვსთქვათ, გემისაგან მიცემული საშველებელი სართყელი, მაგრამ მესამე კლასით მიმავალნი კი მოკლებულნი არიან სუყველაფერს. რისთვის? განა ისინი საკმაო ფულს არ იძლევიან ბილეთებისათვის? განა შესავალი არა აქვს გემს იმდენი, რომ მესამე კლასით მიმავალთაც არ მოაკლდოს ეს საშველებელი სართყელები? ნუ თუ იმდენად გამადარებელი იქნება გემის პატრონთათვის ერთჯელ და საბოლოოდ ამ სართყელების შექენა? არა, უველაფერი ეს საადვილო მოსახერხებელია და ადვილად მისახდომი, მაგრამ სამწუხაროდ საჭიროა მრავალ ადამიანთა მსხვერპლი ჩვენ წინდაუხედელობის შესამჩნევად და ურიგობის თავიდან ასამორებლად.

სწავა მრავალ, ესრეთ წოდებული მეორე ხარისხის გემების უწესოებათა შორის, მოვიხსენებთ ერთ უწესოებას, რომელიც მოკლებულია კანონის მფარველობას და დამოკიდებულია გემის გამგეთა სიპრიანობაზე. აი საქმე რაშია: უველამ იცის, რომ პირველსა და მეორე კლასით მიმავალ ბილეთისათვის კარგა ბლომად ფულს იხდიან იმ პირობით, რომ სასმელ-საჭმელი უზრუნველი ექნესთ, რამდენსაც დარჩება ზღვაში. მოხდება, მაგალითებრ, დეღვა სადილობის დროს მგზავრი შეიქმნა უქეიფოთ და სადილზე ვეღარ მივიდა. ნასადილევს შეიქმნა კარგათ და მოითხოვა სადილი, მაგრამ უოველთვის უარს ეუბნებიან, სადილის დროს რატომ არ გამოცხადდითო. თუ «ბუფეტში» ადარაფერი ეგულებათ გაკეთებული, მაშინ რაღა გაეწუება, კიდეც ეპატიებათ, მაგრამ როდესაც ფულის გადების შემდეგ მოექცებათ ხოლმე საჭმელიც და სასმელიც — განა ეს კანონიერი საქციელია? გემი პირობას აძლევს მგზავრს თვისი ხარჯი აძლიოს, რამდენი ხანიც უნდა დარჩეს ზღვაზე. ნუ თუ საკმაო თავის გამართლებათ უნდა ჩამოვართვათ, გემმა რომ საჭმელის მიუცემლობის მიზეზად აღიაროს, რომ აქაო და მგზავრი სადილზე ვერ მოვიდაო და ზღვის ავადმოულობისაგან დასუსტებული მხოლოდ რამოდენიმე საათის შემდეგ შეიქნა უკედ. რამდენი სხვა ამისთანა უწესოება ხდება გემებზე, ვინ მოსთვლის და როდის მოედება ბოლო ამას, ვინ იცის? ადბად მოისპობა უფრო მაშინ, როდესაც სახელმწიფო სუფსი-დია, დახმარება, მოაკლდებათ მათ და უველანი დაათასებენ თავის მუშტრების (მგზავრების) უურადლების დამსახურების მნიშვნელობას და სიძვირფასეს.

დ. ლაშაშვილი.

მწარე ფიქრები.

«ივერია» აცნობებს თავის მკითხველებს ერთ გამოგონებულ ამბავს — ქართული დაბადების დაბეჭდვის შესახებ. «ქართველოს ექსპროსს, მთავარ-ეპისკოპოსს ვლადიმერს, ამბობს გაზეთი, სურს, რომ შესწორებული დაბადება ხელ-ახლა დააბეჭდოს», ეს ცნობა გაზეთის «ივერიისა» სრულებით უსაფუძვლოა. არავის არ განუძრახავს დაბადების ხელ-ახლად დაბეჭდვა. ხელ-ახლა დაბეჭდვა კი არა იმასაც სწევრან, რაც დაბეჭდეს, რადგან ამ წიგნის რამოდენიმე ასი ცალი გაუყიდელი აწყევია წიგნების საწყობში.

* *

ევგონებთ, ასეთივე უსაფუძვლო უნდა იყოს ის ამბავიც «ივერიისა», რომ ამ წელს ოთხი სემინარიაში კურს დამთავრებული მადის სასულიერო აკადემიაშია. ძბილისის სემინარია მ დეკემბრადამ 1893 წ. დახურულა, წელს იქ სწავლა არავის დაუმთავრებია და საიღამ მიღიან ეს სემინარიელები აკადემიაში? ღმერთმან ინებოს, რომ ეს ამბავი მართალი გამოდგეს, მაგრამ ძლიერ ეჭვი გვაქვს...

* *

სოხუმელი კორრესპონდენტი აცნობებს «ივერიისა», რომ იქ ქართველ საზოგადოებას პანაშვიდი გარდაუხდია გარდაცვალებულის ინგოროყვას სულის მოსახსენებლად, მაგრამ საქმე ძლიერ გაჭირვებულა, რადგან ქართული კურთხევა ივერ უშოვიათ. დიდ მადლობას უძღენიან დეკანოზ მაჭავარიანს, რომ მესაც ეს პანაშვიდი გადაუთარგმნია და შეუსრულებია ქართულად. სწორეთ, თუ ეს მართალია, დიდი მადლობის ღირსი ყოფილად. მაჭავარიანი!.. პირველად გვესმის, რომ ქართველ დეკანოზს ქართული კურთხევა ივერ არ ქონებია!... ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ დ. მაჭავარიანიმა აფხაზურა ენა არ იცის და რომელ ენაზე უქადაგებს მრევლს ნეტავი?!

ერთხელ ბათუმის ეკლესიაში ქართული წირვის მოსმენა მოისურვეს აქარლებმა და ქრისტანე მუშებმა. ამ დროს ბათუმის ეკლესიაში ქართველი მღვდელი იყო წინამძღვრად, მაგრამ მან უარი გამოუცხად მსურველთა და მიზეზად სწორეთ ისევ

და! ახელა, რაც სოხუმში დაუსახელებიათ, ე. ი. ქართული წიგნების უმეკონებლობა. წიგნების სყიდვა მოითხოვეს მათგან, და მაშინ დაპირდენ წირვა-ლოცვის აღსრულებას ქართულ ენაზე, მაგრამ, ეგონებთ, დღევისაც არ უყიდნიათ ეს ქართული წიგნები აქ რღებს!.. ფრანგების მიიონერებიც ხომ ასე იქცევიან თურმე უცხო ქვეყნებში: ვინც გაქრისტიანებას მოიზომებს, საეკლესიო წაგნებს, სამღვდლო შესამოსელს და სხვა საქირო საეკლესიო ნიკებებს მოსაქრისტიანებლები ყიდულობენ და მღვდლების გასაგებ ენაზედ თარგმნიან ამ საღმრთო წიგნებს...

* *

გაზეთ «ივერიაში» ვკითხულობთ: «ხადის თავიღამ გვატყობინებენ, რომ იქ ქართველ საზოგადოებას პანაშვიდი გადაუხდია ინგოროყვას სულის მოსახსენებლად. კიდევ: «ჩვენ გეწერენ, რომ ახალ სენაკს ქართველ საზოგადოებას პანაშვიდი გადაუხდია» და სხვ... ნეტავი ქართველებს გარდა ვიღა ეგულება «ივერიისა» ახალ-სენაკში, ხიდ-სთავში და სხვა ჩვენ ქალაქებში?!

* *

ხმები ი მოდა, რომ ქურნალი «საექსპროსის სასულიერო მოამბე» შემდეგ დროებაში გადაკეთდება და ცვლილებას მიიღებსო. ცოტა რამ ცვლილება მართლა შენიშნულა დღეს ამ გაზეთში. ზოგიერთი ოფიციალური ცნობები, რომელნიც წინეთ ოფიციალურ განყოფილებაში იბეჭდებოდნენ, დღეს არა ოფიციალურს განყოფილებაში იბეჭდებიან... ამ ქურნალის გამაცემას პროგრამაში იყო ნათქვამი, რომ ღარიბ ეკლესიებს უფულოდ გავგზავნება ქურნალიო. სწორეთ საინტერესოა შეიტყოს სამღვდლოებამ, რამდენ ღარიბ ეკლესიას ეგზავნება ეს ქურნალი მუქად. ამ გაზეთის პროგრამაში იყო ნათქვამი, რომ ზოგიერთი სტატიები, რასაკვირველია, არა ოფიციალური ნაწილისა, ქართულათაც იქნებიან გაღმართარგმნილია. ეკონებ, ჯერეთ არ ყოფილა შემთხვევა, რომ რაიმე სტატია გადათარგმნილიყო. ნუ თუ ამდენ სტატიებში ერთა სტატია არ იყო საინტერესო ქარაველი მკითხველებისათვის?!

სოფლის ხუცესი.

«მწეპისი» პატივცემულს რედაქციას.

მამა რედაქტორო!

თუმცა თქვენი გაზეთის პირდაპირ საგანა არ შეეხება შინაარსი ქვემოთ მოყვანილი ჩემის წერილისა, რომლის დაბეჭდასაც პაციცემულ «მწეპისში» მე თქვენ უმორჩილესად გთხოვთ, მაგრამ საზოგადოთ დაცვა სიმართლისა თქვენს გამოცემას თავის მიხნათ მაჩნაია. ამისთვის გავბედე მივაცეთ თქვენი და საზოგადოების ყურადღება ყოველივეს ქვემოთ მოხ. ენებულს.

მოგეხსენებათ, რომ ხონის არხის წყალმა დიდი დევა გამოიწვია მის მონაწილეთა შორის და ეს დევა გაზეთებშიაც იქნა გადატანილი მოდავეთაგან, სხვათა შორის გაზეთმა «ივერიამ» დაბეჭდა (№ 50) ავტორისაგან ხელმოუწერილი შენიშვნა: დასასრული ხონის დავისა. რადგან ავტორს ამ წერილისას ნებით თუ უნებლეთ მიემალა ნამდვილი გარემოება საქმისა და მეც და სხვასაც თავის წერილში მის ქეიფზე გვალაპ. რაკებდა, მე საქიროდ დაეინახე წერილი მიმწერა «ივერიის» რედაქციისათვის გაზეთში დასაბეჭდათ, რომ მით მკითხველი საზოგადოება შეცდომიდან გამომეყენა... რედაქციამ ჩემი წერილი არ დაბეჭდა. მის მაგიერათ ორი დღის შემდეგ ახალი წერილი დაბეჭდა (№ 52). დ. დევიძისაგან ხელმოწერილი: ხონის და ჯისაიშის ანხას შესახებ. ამ წერილში, გარდა საქმის გარემოების სრულიათ არეულარევისა, მე ცილი შემწამა, ვითომც მე წყლის სადღაც გაყვანა მეთავებიოს, ვილაც 300 მოსახლე კაცო მემუშავებიოს, მათთვის ფული გადამხდევინებოთ, წყალი კი სადღაც «უდაბნოში» ჩემთვის წამეყვანოს, სადღაც «ჯურღმულში» ჩამეგდოს, რომ სარწყავათ არავის გამოდგომოდა; თვითონ ეს წყალი «უკანონოთ» (ძობარვით რალა) შემეძინოს და სხე.

თუ ყველა აქ ჩემზე ნათქვამი მართალია, — «ივერიის» რედაქციისა რა მოგახსენოთ და, — მე კი ყველა ამაების ჩამდენს კაცს კაცათ აღარ ვთვლი. და თუ მოკორილია, მაშინ მკითხველისათვის მიმანდვია ამების მომგონის სახელწოდება და მისი ზნეობითი სრფაქიზის დაფასება.

«ვერის» რედაქციამ კი აინუნშააც არ ჩივდო, როცა ამ ცალის წამებას შესახებ მეორე ჩემი წერი-

ლიც არ დაბეჭდა. ვეცადე ორი-სამი კერა. მიწერე საგანგებო წერილი პირად თ. ი. ქავჭავაძეს და ბოლოს — მეტი გზა რომ აღარ იყო — ვეახლე ტფილისში. როგორ გგონიათ? რა მიზეზი მიბძანა რედაქციამ, რომ ჩემი წერილი არ დაბეჭდა. რაც უნდა მომავზრებელი იყოს, რედაქციის პასუხს — დაწკუნებული ვარ — ვერ მიხედება...

— „თქვენი წერილიო, ბრძან რედაქტორათ თავის მწოდებე მა თ. დ. მიქელაძემ, ავტომაქესო, მაგრამ ჯერ არც კა წამიკითხავსო... ერთზე გრძლით გიხსენებიაო, ორიოდ სიტყვით შეგედლო მარტენილიყაო... სულაც რომ არ უბასუხოთ, ვითომ ამით რა დაშავდებაო... საქმე საქმით (!) გამოიკვარო... თუ განგებ ამ საქმისათვის ჩამბრძანებულხართ, დიდათ შექცდარხართო... ტყუილათ თავს ნუ შეიწყენ, რომ ამ საქმის თაობაზე თითონ ილია ნახოთო... რედაქტორი მე ვარო... თქვენ რომ იმას განგებ წერილი მოსწერეთ, ვგონებ, ის არც კი უნდა წაეკითხოს მასო... სად სცალია, რომ თქვენი წერილები იკითხოსო. ისიც კი არ გაუგია, თქვენზედ თუ რაიმე დაბეჭდა «ივერია»-შიო. საცენზურო წესდების ძალით რომ გინდათ დაგვაბეჭდიოთო, ეს რალა სათქმელი იყოო... მაგრამო (გონს მოვიდა) თუ ძალით დაგვაბეჭდინებოთო, ჩვენთვის კიდეც აჯობებსო. თავის გასამართლებლად (ვსთან?) მინაც გამოგვაღებოთ: გვიჩვილეთ, გვიჩვილეთო — და ვადამცა წერილები... როცა ზედ წარწერა ვსთხოვე, თუ რატომ არ ბეჭდავენ, მეორე დღისთვის დამიბარა. «გავეცნობი თქვენს წერილსო. მე თვითონ მინდოდა იქვე «რეკამანცია» მექმნა, მაგრამ მიწყინა — «ახლა სად მცალანო»!... მეორე დღეს რუსული ზედ წარწერებით ვადამცა ჩემი წერილები ხელმოწერილი «за редактора князь Д. Микеладзе». ერთზე ეწერა: ეს შეეხებაო «Нов. Обоз.» — დგან ჩვენ მაერ ვადამბეჭდოლ ცნობასო, სახელწოდებით «დასასრული ხონის დავისა, ამიტომ იქ, «Нов. Об.» რედაქციას მიმართოთ ავტორმაო. აქვე უნდა შეინიშნოს, რომ «ივერიაში» დაბეჭდილ მოხსენებულ წერილს (№ 50) არავითარი საზოგადოთ მიღებული ნიშანი, რომ ვითომ ის საიდანმე ვადამბეჭდილი ყოფილიყოს, არა აქვს. და თუ მართლა ვადამბეჭდდა რედაქციამ, მაგრამ როგორც მიღებულთა ისე არ ვააცხადა, ამა ვადამბეჭდვა კი არა კურდობას უძახიან ჩვენში და მწერლობაშიაც საკუთარი სახელი აქვს ასეთს ქცევას. მეორე წერილის ზედ წარწერის შინაარსი მოკლეთ რომ ვთქვათ ეს იყო: ჩვენ ვართ და არ ვბეჭდავთო.

«ივერიის» რედაქციის ასეთს ქცევას, ვგონებ, გამართლებს და ახსნა აღარ უნდა ეჭირებოდეს!.. უღანაშაულო კაცს ცული შესწამეთ, თავის გამართლებას მისგან ნუ მოისმენთ, საჩივრის კარგბისაკენ მიუთითეთ და თქვენ, ცილისმწამებელო, გულდამწეიდებული და სინილის განწმენდილი, რომ თქვენი ვალი უნაკლულათ შეასრულეთ, წარბსაც კი ნუ შეიხრით, ნუ გაწითლდებით თქვენი ასეთი ქცევისათვის...

სანწუხარო ის უფროა და—ამ ჩვენს დროში გასაკვირველი აღარაფერი აღარ არის, თორემ საკვირველიც, რომ კანონმაც არ აიძულა რედაქცია „ივერიისა“, რომ ჩემი თავის გამართლება დაებეჭდა.

რასაკერრეღია, მე რომ წერილები არ დამიბეჭდონ, დიდი არაფერი იქნება,—მაგრამ უთანასწორო იარაღით ბრძოლაში განა არ შეიძლება, რომ ფაქტაცი კი გაწბილდეს? აგრეთვე ამ ჩვენს დავაში, ასეთი მოუხერხებელი ბრძოლით განა არ შეიძლება ყოველ ივე სიმათლე გაიქელოს. *)

ნ. წერეთელი.

ნ ა ს უ ხ ი

ბ. ნიკოლაძის მოსარჩლე ბ. დ. დევიძეს.

ბ. ნიკოლაძესთან ჩემი კამათობის შემდეგ დ. დევიძეს საქროდ დაუნახავს გამოსარჩლება ჩემდა საწინააღმდეგოთ ხონის არხის შესავებ ატეხილ დავაში. წერილი დევიძისა არის განმეორება ბ. ნიკოლაძისაგან ჩემზე «*НОВ. ОНОВ.*»-ში ნათქვამისა, მხოლოდ „ივერიის“ (№ 52) ვადმოქართულებული... დევიძე სწერს: «საქმის დაწყებიდანვე ბ. ნ. ნიკოლაძეს სულ იმას ცდილობდა, რომ შემდგარიყო წყლის წმარ თვლობა, მაგრამ ხონელებივერ დავეითანხმეთო». ბ. დევიძე! ჩატომ არ ფიქრობთ, რომ ამ თქვენი სიტყვებით ტყუილ-უბრალოთ უღანაშაულო ხონელებს სატყუენოთ ცილსა სწამებთ? ნათქვამს დასაბუ-

*) ადგილს ვაძლეეთ ამ წერილს ჩვენს გამოცემაში მხოლოდ იმისთვის, რომ წერილის ავტორს დონისძიება არ მისცეს უკანასკნელის პასუხის გაცემისა და თავის გამართლებისა იმ ცილის წამებისაგან, რომელიც მას ასე უბრალოდ დასწამეს.

რედ.

თება, დამტკიცება არ ეჭირება თქვენში?! როდის შეპყარეთ ხონელები, როდის უბრძანეთ, რომ არ დაგეთანხმენ? როდის ცდილობდა ბ. ნიკოლაძე წყლის მართველობის შედგენას? სად ეცადა, ან ვის შეაწყინა ამაზე თავი? თუ როგორ მოიქცა იმ თავიდანვე ბ. ნიკოლაძე, ან რა წესდების შემოღებას ცდილობდა, ეს აღწერილია «*კვალის*» მე-1 ნომერში... წინააღმდეგი ამისა მან ვერაფერი თქვა. თქვენ თუ გინდათ თქვით, ბ. დევიძე, უნდა კიდევ დაამტკიცოთ, თორემ მაგისთანა თქმას ისევე არა თქმა სჯობს... ბ. ნიკოლაძემაც ეს ამჯობინა.

«*ევ* დალოცვილი წერეთელიო, ოხუნჯობს ჩემზე დევიძე, დაამუხჯეს კი არა, იმოდენი დიდმარხვეს პირველ კვირაკეში მგონი მეღავითენსაც არ უღალადნიაო». ბ. ნიკოლაძე კი ბრძანებდა ჩემზე «*НОВ. ОНОВ.*»-ში: «წერეთელიო, ერთსა და ორსათს კი არა, რამდენიმე საათს განუწყვეტლივ «*უქადაგებდა*» 19 19 იანერის კრებასაო»...

როგორ გგონიათ ბატონო ბ. ბ. ჩემო მოკამათებო? „ენას ძვალი არა აქვსო», რომ არის ნათქვამი, რა აზრი უნდა იყოს ამ ნათქვამში? ვისზე ითქმის ეს? რას ქვიან აქ ვნის ძვალი—შემდეგისთვის მაინც იქონიეთ სახეში—სინილისი კიდევ იმას ითხოვს, რომ ნათქვამი დასაბუთო... მე კიდევ განმეორებით მოგახსენებთ, რომ ხონის 19 იანერის კრებაზე, რაი ის კრება მასწავის უფროსის თანამდებობის აღმასრულებელმა გახსნა და თავსმჯდომარეობა კრებისა ადგილობრივს ბოქაულს, ტ—შვილს მიანდა, ამ უკანასკნელმა, პირველის დახმარებით, ერთი სიტყვა რა არის, ისიც არ მათქმევინა კრებისათვის... ელამაც—მაგალითად—მიჩაბის თანამდებობაზე კანდიდატათ დამასახელა, ჩემდა უნებურად... იძულებული შევიქენი, რომ ორი სიტყვა «*კენჭს არ ვყრილობ*» თავსმჯდომარის პირით გამომეცხადებია კრებისთვის... ამის მეტი არა თქმულა რა...

«*თუ ხალხმა ბ. ნიკოლაძის რჩევა მიიღო და არა წერეთლისა, ბრძანებს ბ. დევიძე, მიიღო მისთვის, რომ დასასრული მიეცა ამ საქმისთვისაო*». ერთ წამშიაც არ უნდა დავივიწყოთ, მკითხველო, რომ ბ. ჩემი მოკამათების ენა უძელოა... საბუთი მათს ნათქვამს არ ეჭირება. მაგრამ, მათდა სამწუხაროთ და სიმათლის სასიკეთოდ, სიტყუეს ერთი ძვირფასი თვისება ისა აქვს, რომ მისი მომგონი, ორი კაცი კი არა, ასიც რომ იყოს, თავიანთი ხელებით კულ-

საც ვერ დაუფარავენ ამ ვაჭბატონს. თუ, ბ. დევიძე, «ხალხი დაეთანხმა» თქვენს ნიკოლაძეს და საქმეც «დაასრულეს», — მაშ რისი უკმაყოფილოა დღესაც ხონი, საწულიკიძე, კუხი, გუბი და ივანდალიც? რა საქმე გქონდათ პეტეუბურგში, საიდანაც კის მანანასავეთ მოვლით დღესაც ხსნას, თუ საქმე აქვე დაასრულეთ? სად არის კანონიერი მართელობა წყლისა, რამდენსაც თქვენზე ნაკლებ არ ესაჭიროებთ ყველა დანარჩენი მონაწილეები წყლისა?

«ბ. ნ. წერეთლის ჰაზრია», ენამჭევრობს დევიძე, „მარტო მისთვის (?) და კერძოთ (?) მისთვის გამოსადეგი იყო და არავეისთვისო. ის (წერეთელი) დაჰინებით გეიმტყიცებს (?) კრებაშიო, რომ თითო (?) სოფლიდან ორ-ორი (!) რჩევის წევრი იქოსო, ეს მისთვის სურდა, რომ სოფელში (?) ქომაგები (!) ეშოვნაო». ბრძანა და გაათავა!.. მე მსურდა, რომ როცა დიდ ჯიხაიშს ორი წარმომადგენელი ჰყავს, ოთხ სოფელს — საწულიკიძეს, კუხს, დიდ გუბს და პატარა-გუბს — ერთი წარმომადგენელი მაინც ჰყოლოდა.

სადაც კი ჩვენ თხოვნა შევეციტანია ამის შესახებ, ეს გვაქვს ნათხოვნი... ბ. ნიკოლაძემ კი დასწერწ «НОВ. ОБОЗ.»-ში: «წედეთელი ცდლობდა, რომ თითოეულ სოფელს თითო ხმა ჰქონებოდა საპროკო. მაშინ, როცა დიდ-ჯიხაიშს და ხონს თითო ხმა ექნებოდაო, საწულიკიძეცა ტოტს ოთხი წარმომადგენელი ეყოლებოდაო! კავიმეორებთ ბატონებო, რომ ენის ძვალი — სინილისია; სინილისი ნათქვამს საბუთს უძებნის... თქვენს ენას რომ ძვალი არ ჰქონდეს — ვისა ბრალია?!

«ამით სურდაო, ენა წყლინობს დევიძე, წერეთელს რჩევაში მეტი ხმა ეშოვო (როცა «თითო სოფელს», მისი სიტყვით, ორ-ორი ხმა ექნებოდა და მათ მე „მოვიქომაგებდი“.) და ან გაუზარებინა წვალი იმ 300 კომლი კაცისათვის, რომელმაც საწულიკიძეს არჩი გამოეყანეს და მას გამოეყანაშა ფუძით თუ მუშაობათ მიადეს მონაწილეობა».

ნ. წერეთელი.

(გაგრძელება იქნება).

ახალი ამბები და შენიშვნები.

წელს ოთხ სასულიერო აკადემიაში (პეტერბურგისა, მოსკოვისა, კიევისა და ყაზანისაში) სწავლადუმთაერებია 193 კაცს. ყველაზე უფრო ბევრადუმთაერებია მოსკოვის აკადემიაში (64 კაცს), ყველაზე ნაკლებს ყაზანის აკადემიაში (29 კაცს). 193 კაცში 164 კაცს გაუმთაერებია სწავლა ლეთი მეტყველების კანდიდატის ხარისხით, ხოლო დანარჩენთ ნამდელი სტუდენტია ხარისხით. მომავალი სექტემბრია თვეში ოთხივე აკადემიაში იქნება 88 თავისუფალი ადგილი; პეტერბურგის აკადემიაში იქნება 25 ადგილი, კიევისაში 25, მოსკოვისაში 20 და ყაზანისაში 18 ადგილი.

* *

ახალ-სენაკადამ გეწერენ: «ინიის თვის უკანასკნელ რიცხვებში დ. ახალ-სენაკში კრება ჰქონდათ გურია-სამეგრელოის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატებს. კრებას, სხვა თა შორას, წინადადება ჰქონდა მიცემული შეესყიდა თავისი ოთხ კლასიანი სასულიერო სასწავლებლისათვის ის ხის შენობა, რომელშიაც დღეს არის მოთავსებული სასწავლებელი. მაგრამ სამღვდლოებამ უარი განაცხადა როგორც ამ შენობის შესყიდვას შესახებ, ისე მის დაქირავებაზე. სამღვდლოების კრება მოუტიგდა ერთ კერძო ვაჭარს, რომელმაც სამღვდლოებისკე ადგილზე უნდა ააგოს ახალ-სენაკში ხსენებული სასწავლებლისათვის 3500 მ. იმ ზომის ხის სახლი, რა ზომისაც არის ია შენობა, რომლის შესყიდვას სამღვდლოებაც ურჩევენ და რომელ შენობაშიაც მეპატრონე ითხოვდა 6,000 მანეთს.

* *

იქიდანვე გეწერენ ერთ სამწუხარო ამბავს, რომ იქაურს ოთხ-კლასიან სასულიერო სასწავლებელში მომავალი სამოსწავლო წლიდამ ქართული ენა სავალდებულო საგნად აღარ იქნება. ნეტავი ეცოდნეთ, მართალია ეს ამბავი, თუ არა და თუ მართალია, ნეტავი რა აზრისაა ამ საგნის შესახებ ადგილობრითი სამღვდლოებაც?

* *

სახალხო სკოლების მასწავლებლების შეილება გიმნაზიებში სასწავლო ფულისაგან განთავისუფლებულნი არიან. დღეს კითხვაა ადრული საერო გა-

ნათლებს სამინისტროსა და იმპერატორსა მარიამის უწყებებისაგან, რომ სახალხო სკოლების მასწავლებელთა ქალებიც თავისუფალნი იყვნენ სასწავლო ფულსაგან დედათა გიმნაზიებში.

* * *

ჩვენ მივიღეთ შემდეგი წერილი:

«მ. რედაქტორო! ამასთანავე მოგართმევთ, სიტყვას, ჩემ მიერ წარმოთქმულს სამრევლო სკოლის მასწავლებლის რაჟდენ გოგოტიშვილის დასაფლავების დროს და გთხოვთ ადგილი მისცეთ თქვენს პატრიოტულს გაზეთში.

ამ გოგოტიშვილმა სკედილის ქაშს გამოცხადა, რომ თქვენ გაზეთ „მწყემისი“ ნომრებს და სხვა მრავალ წიგნაკებს უგზავნიდით მასს. განსვენებულმა დამავალა მადლობა შემოგწიროთ მის მაგიერ და სამი ხანტიც მოგართვათ. ვასრულებ საცოდავის ანდრძს და მოგართმევთ სამ მანეთს. *)

თქვენი და სხვ. თ. დუნდუა.

ს ი ტ უ ვ ა,

თქმული რაჟდენ ბესარიონის ძის გოგოტიშვილის დასაფლავების დღეს 8 მარტს, 1894 წ.

«კაცი, ვითარცა თოვა არიან დღენი მისნი. ვითარცა ყვაილი ვეღისა, ეგრე აღჟავდავს!»

საყვარლო, ძმაო რაჟდენ! ვითარცა პოხიერაზან და კეთილთა სუნთა მთესებელმან ყვაელმან მენ სიყრძიდან ტანი და სხეული განაპოხენ, რამდენად შესაძლო იყო, სწავლაში და ცხოვრებაში ერთი წამიც არ გაგიტარებია უქმად, მუდატ კეთილად და ბეჯითად მოქმედებდი. იზრდებოდი მსგავსად ახალ ნორჩ თივისა და ყვაილისა ვეღისათა. საქმენი მცენნი მოვალეობის აღმასრულებელის დეაწლად მიმთვალეველისა იყო სალიდებელ, წასწავლებელთა სათნო, მშობელთა ს. ნუგეზო და უკანასკნელ მტორედ ქამგაღოჩინილი ნაყოფი სამშობლოსა და საზოგადოებისათვის სასარგებლო.

ძვირფასო ჩემო რაჟდენ! უკდურესად ღარიბთა მშობელთა შენთაგან ზოგიერთ კეთილ პირთა შემწეობით გაგზავნილ იქმენი თბილისის სასულიერო სემინარიაში. იყავი სწინისით წრფელი, გონებით კეთილ, გარნა სიღარიბით სულტ. მიღებულის სწავლის უფლებით გსურდა მიღება რაისათვისაც გღწვიეს. მაგრამ ვერ მიადღწიე შენი სურვილის აღსრულებას.

*) ზემოთ მოხსენებული სიტყვა ჩვენ მივიღეთ ამ წერილით და მასთან სამი მანეთი, რომელიც საწყალს გოგოტიშვილს უნდა გამოეგზავნა ჩვენთვის. ასე უდროვო დროს საცოდავი ახალგაზდა და სასარგებლო კაცის სიკვდილი უოველთვის დიდად სამწუხარო არის.

დიაღ, გასაკვირველი არიან ამ დროში ამისთანა პატროსანი ხასიათის კაცები. ორ-სამ ჩვენს თანამომესს არა თუ სიკვდილის შემდეგ, არამედ სიცოცხლეშიაც შერჩათ ჩვენი გაზეთის ფული სამ მანეთობით კი არა, სამ თუნობით და საწყალი სამრევლო სკოლის ღარიბი მასწავლებელი არ კადრულობს სამი მანეთის შერჩენას!.. რედ.

ვით ყვაილი მწიკე უსკორეო, მიწაზე მდგომი მტორე განსაცდელით განხვების, ეკრეთვე შენ ღარიბი, ულონო, სწავლის შემდეგ, სამსწელს შრომისა, ხარჯისა და ტანჯვისა სამრევლო სკოლის წარპოებაში და ღირსების ძიებაში მოკისრემ ვერ შესძელ გეკეთა სენი, განიხრწენ, ვითარცა ყვაილი გაჭკნი და განხემ, განუტევენ სული და აწ მდებარე ხარ კუბოში. ყოველი არსებობისა შენისა მოძრავი ბორბალი დაბრუნდა უკულმა და დაიმხო.

შენმა ასე უდროვოდ დაკარგვამ ძლიერ შეგვაწუხა ყველა შენი ნაცნობნი, ხოლო შენს წერალ ცოლ-შვილს, მოხუც მშობლებსა და ნათესავთა მენტთაე-ზარი დაგეცა და ემწუხარებთ. შენ გადიხადე ვალიღეთის განჩინებით, რაიცა ბუნებრივ გემართა, მიუხედე ზეცასა და მიწასა, მიხვალ წინაშე მართლ-მსაჯულისა ღეთისა, საცხოვრებელსა სუტუნოსა მარად ნათელსა; ცოდვათ რომ არ მიმაჩნდეს; ჩვენ ეტყობილით საყვადურს, რომელმანცა წავგართვა თავე შენი ჩვენ გვენანები და მწუხარე ვართ, მაგრამ რით ვინუგეშოთ, ვიცით რომ არავითარი ქვეყნიერი ძალა ვერღა მოგაბრუნებს შენ. ამ გვარ გულის ხმის მყოფელთა მეტრს მწუხარებ-საგან ცრემლნი გაგვიშრა, თვალების ნაჩრეტები გულის დამწველ და ცეცხლის გამაქრობელს ნაძებსა აღარ გვაძლევენ, დალონებულო ვართ, ადგილი შენი გულსა შინა ჩვენსა იცლება, ნაცვლად შენსა ფესვ-იდგემენ სიბნელე და მძიმე მწუხარებანი.—აწ შენგან ყოველად უიმედოდ დაშთინილნი მივენდობით ზეციერს ყოველად ძლიერს არსებას, და ქვეყანაზე აქ შემოკრებილთა, ჩვენი შემბრალე და მწუხარებაში მონაწილეობის მიმღებთა ღირსთა მამათა და კეთილ-მსახურთა ერთა.

თქვენ, ყოველად პატროსანო მამანო, გთხოვთ ანუგეშოთ ქრისთუფალნი განსვენებულის რაჟდენ გოგოტიშვილისა და ევედრეთ ღმერთსა, რათა მან აღმოუჩინოს ქრეცა და ობოლს საშეალება ცხოვრებისა და აღზრდისა, ხოლო მაცვალებულის სულს განუშევენოს სასუფეველსა შინა.

აწ მოვიქცევი თქვენდამი, აქ შეკრებილნო საზოგადოება! ყველანი ვხედავთ გუშინ ჩვენთანა მზრახველსა რაჟდენს გარდაცვალებულს. მან რაოდენიცა შესძლო იმსახურა. მეტი თქვენი სამსახური მის არ შეუძლია. მას არ ძალუძს შეწეობა გეთხოვოს თავის ქრეობლისათვის. მაცხოვრის სიტყვისაებარ კაცი მოწყალე ავასხებს ქრისტესო, ამიტომ თქვენც იყენით საქით და სიტყვით მოწყალე, შემბრალე და ნუგეზინის მცემელი გარდაცვალებულის რაჟდენის საწყალ-ცოლ-შვილისა, ხოლო გარდაცვალებულის სულისათვის ესთქვათ ყოველთა: სანატრელსა შინა დაძინებასა მიძალდე, უფლო, მონასა ამას შენსა რაჟდენსა და მიეც მას საუტუნო ხსენება. ამინ.

ღვთისმშობლის მიცვალება.

I

მორწმუნენო, ღვთისმშობლისა
მიცვალებას ვადიდებდეთ,
ლოცვითა და ვედრებითა
ლიტანიას ვასრულებდეთ.
მოვიგონოთ მისი ჩვენზედ
წყალობა და სიყვარული,
დღესასწაულს პატივი-ვისცეთ
ვაორკეცოთ სიხარული.
ღვთისმშობელი შეწყნარებს
პირმეტყველსა «ცთომილს ცხოვარს»,
ცოდვები რომ აპატიოს
სთხოვს მისს ძესა, ღმერთს, მაცხოვარს.
ჩვენ მას ვთხოვოთ შებრალება,
შეწყნარება, შეწყალება,
და ესთქვათ მოკლეთ, ვითარ იქმნა
ღვთისმშობლისა მიცვალება.

II

ქრისტეს შობის აღრაცხვადან
ორმეოც-და-მერვე წელსა,
ღვთისმშობელიც დამორჩილდა
დაწესებულს კაცის წესსა.
ბრძანა: «კაცო ვერ ასცდება
ამ უცვლელსა შემთხვევასო...
მე წარვალ და ხალხსა ზეციით
გარდმოუვლენ კურთხევასო».
დედოფალმა რა კი იგრძნო
მიცვალების ქმი ახლოს,
მოისურვა, მოციქულნი
შეკრებილი ერთად ნახოს.
მოციქულნი ამდრას სოფლად
მიმოვლიდენ, ოფლსა ღვრიდენ,
ქრისტეს მცნებას ქადაგებდენ,
გულს მოდგინედ ხალხსა მოძღვრიდენ.
მსწრაფლ შემოკრებენ სიონს შინა
სულის წმიდის შთაგონებით:

პეტრე რომ თ და პავლე კო
ტიბერიის მთა-გორებით,
მარკოზ— ალექსანდრიაში
ქამის წირვას განაგებდა,
და ბართლომე— თეზაიდას
სახარებას ქადაგებდა.
მათე— მგზავრად ნაეში იჯდა,
ზღვის ტალღები აქანებდა,
იოანე— ეფესოში
ხალხს ქრისტესა ახარებდა.
ლუკა, სვიმონ, ანდრია და
ფილიპე სხდნენ სამოთხესა,
მკერეთით აღსდგენ, და ქალწულთან
ერთად შეკრბენ ამავე დღესა.
მოციქულებს თომა აკლდით,
სხვა სულ ყველა შეიყარნეს,
რა იხილეს ღვთისმშობელი
სასოებდენ, გარხარნეს.
თითო თითოდ, მოწიწებით
დედოფალსა თაყვანსცეს,
მათი მსწრაფლად აქ შეკრება
ყველამ ასე დაუმტკიცეს:
სულმან წმიდამ გვაგუწყუაო
ქამი შენდა მახტურებას,
«მსწრაფლ სიონსო, ღვთისა დედას
მიცვალება ეგულღების».
უცბათ ღრუბლით აღვიტაცნეთ
და აქ შევეკრებით საკვირველად!
შენდა საქებ სადადებლად,
სათაყვანოდ, სახილველად;
მშვიდობასა გილადადებთ,
ხერუვიმთა სიქაღულო,
ზეცისა და ქვეყანისა
მშვიდობაო, სიხარულო.

III

ღვთისმშობელმა დიდებულად
ქამი ერთი მაითმანა,
მოციქულთა თქმული, ყველა
ყურადღებით მოისმინა,
მერმე, თვალნი ზეცად მიმართ
აღიხილნა სასოებით,
ღმერთს სწირვიდა მადლობასა
აღკუთვილი სათნოებით.

მოციქულნი სიყვარულით
 მოიკითხა... უთხრა ქება...
 განუმარტა მათი ღვაწლი,
 ქვეყნისადმი თავდადება.
 ბრძანა «მწადსო, ერთად თქვენთან
 ხილვა ნათლის მცემელისა,
 სინანულის მქადაგებლის,
 ხალხთა ნუგეშმცემელისა».
 იმათ ჰკადრეს: «იყავნ! იყავნ!
 უფლის მადლი ჩვენთანაო».
 იოანე მაწრაფლ წამოღვა,
 სთქვა: «მშვიდობა თქვენთანა» —
 პეტრემ: ამინ — მიადხა,
 სხვათა შექმნეს სინარული,
 ამით იგრძნეს მაცხოვრისა
 წყალობა და სიყვარული.
 ღვთის-მშობელმა ხმა ჰყო ტკბილად:
 «ადგილ ეცით, ადგილ ეცით,
 ემხადლობ ჩემსა ძეს, მაცხოვარს,
 «მოაველინა რა ეს ზეცით: —
 «ესე არს წინამორბედი
 «ძის ჩემის გამოცხადების
 «ნაყოფი ზაქარიასი,
 «ნაშობი ელისაბედის,
 «ნათლისმცემელი მაცხოვრის,
 «შთამომავალი არონისა,
 «ყვავილი უდაბნოსისა
 «და დასაბამი მირონისა».
 — შენმა ძემ შენად პატივად
 ცანი ცათანი მოსდრიკნა,
 ზეცით და ქვეყნით ყოველნი
 წმიდანი აქ შემოკრიბნა.
 და სურს შეგამკოს დიდებით
 ვით შენის ღვთისა დედასა...
 ის აღვისრულებს ყოველგვარს
 საწადელსა და ნებასა.
 იოანემ ღვთისა დედა
 დიდებითა შეამკო რა,
 მიეახლა, თაყვანი სცა,
 დაიხარა, ეამბორა.
 მოციქულნი რიგ რიგობით
 ტკბილად ქებას უგალობდენ:
 მამასა, ძეს, სულსა წმიდას
 სასოებდენ, მას მადლობდენ.

მთელი ღამე ღაღადება
 შენოდით ვით ანგელჯსა,
 მიმოგდებით უგალობდენ
 ტკბილად «კირიელესონსა»...
 მოციქულთა, გალობა და
 რა ეს ლოცვა დაასრულა,
 ღვთისმშობელმა, ვით მისმა ძემ,
 «ფერხთა ბანა» შეასრულა.
 მით გვაჩვენა, ჩვენცა გვექნდეს
 სიმდაბლე და სიყვარული,
 ერთმანერთის მორჩილება,
 ერთობრივი სინარული...
 აქ ფილიპემ ღვთისა დედას
 სიტყვა ჰკადრა მოწიწებით:
 «დრო არს აწვე და ინებოთ
 აღსვლა ზეცად თქვენის ნებით...
 ანგელოსნი ცათა შინა
 სდგანან შენდა მადიდებლად,
 მაცხოვარი გელოდება,
 მზად არს შენდა შესატკბობლად.
 შენმა ძემან ვითარ კაცმან
 ჰპოვა გემო სიკედლისა,
 შენც იგემე აწ სიკედლი
 მსგავსად შენგან გაზდილისა.
 — თუ ძე ჩემი ერთად თქვენთან
 ხილვად ჩემდა არ მოვიდეს,
 მე არა მსურს სული ჩემი
 ხორცისაგან, რომ განვიდეს...
 აბრამ, ისაკ, იაკობ და
 სიმეონი ღვთის მიმქმელი,
 ახარებდა ღვთისა დედას: —
 «მოვალს ქრისტე სოფლის მხსნელი».
 ამ დროს, ზეცით, საოცარი
 ქექა, გრგვინვა ატყდა დიდი,
 მსმენელთათვის საშიშარი,
 საბრთხობი და მოსაჩიდი.
 ძრწოდა ცანი და ქვეყანა,
 ასტყდა მძაფრი ქარი, ელევა,
 მეხთა ტეხა და გრივალი
 და სასტიკი ზღვათა ღელვა.
 კელაე მოისმა ხმაცა ტკბილი
 და გალობა წმიდა არსის,
 თან ხუილი გაშლილ ფრთების
 ზეციერთა ძალთა დასის.

IV

აჰა, ოთხთა ანგელოზთა
 დაასვენეს წმიდა ჯვარი,
 რომლის ირგვლივ უთვალავი
 ანგელოზთა გუნდთა ჯარი,
 ლაღებდნენ ტკბილის ხმითა:
 ერთ არს მამა, ერთ არის ძეო:
 ამინ! ერთი არის სული წმიდა,
 სასოება, სიმტკიცეო...

აქ უეცრად გამოცხადდა
 მიუწოთომი, ეინმე ერთი,
 სიქადული მორწმუნეთა,
 მაცხოვარი, ქრისტე, ღმერთი.
 და იქ მყოფთა განუცხადა:
 «მშვიდობა, თქვენ ყოველთაო,
 «კაცთა ხსნის და მშვიდობისთვის
 «დღე ყოველ-ჟამ მთხოველთაო.
 «სად არს! სად არს! დედა ჩემი,
 «ხორციელად, რომ მზრდიდაო!
 «ძუძუსა რომ მაწოებდა,
 «მინახავდა მე რძითაო.
 «მშვიდობა შენდა, დედაო»,
 «დედოფალო ზეცათაო,
 «აჰა გვირგვინი ბრწყინვალე,
 «დიდებაო დედათაო.
 «ითხოვე, რაც გნებაეს ჩემგან,
 «შენი სურვილის და ნების,
 «რასაცა მთხოვე, ჩემგან ყველა
 «უეჭველად აღსრულდების.
 —მარიამ რქვა: «ძეო ჩემო,
 «ტკბილო, ღმერთო, ზეციერო,
 «თვით შენ უწყი, რასაც ვითხოვე,
 «დაფარულთა მეცნიერო!
 და მარჯვენა ხელი უფლის
 შეიტკბო და ეამბორა,
 სიხარული აორკვეცა,
 ნწუნხარება მოიშორა.
 ქრისტემან რქვა: «მოვედ შენთვის,
 «ჰე აღმზრდელი და დედაო,
 «მსურს ჩემთანა წარგიყვანო,
 «ჩემთანავე იდიდოვო
 «გვირგვინოსან გეო ჩემთანა,
 «დიდებისა გვირგვინითა,

«იხარებდე და იშვებდე,
 «ზეციერის განცხრომითა.
 «რაც ითხოვეო, ყოველივე
 «მოგენიქოს ჩემგან სრულად...
 «შენი ძე ვარ, ჯვარცმას დროსა
 «რომ მხედვიდი განბასრულად»...
 მარიამ რქვა: «ეუწყი მეცა
 «ძე ხარ ჩემი საყვარელი,
 «კაცთა ხსნისთვის თავს იღვი
 «შენ სიკვდილი საკვირველი.
 «მეც მათთვის გთხოვე: შეიბრალებე,
 «ააზორე მათ წვალება...
 «ცოდვები აპატივე
 «უყავ დიდი მოწყალეობა.
 ამა თხოვნას მოწყალებით
 ისმენდა თვით მაცხოვარი,
 და ქალწულსა აღუსრულა
 ყველა მისი სათხოვარი.
 ანგელოზნი განკვირვებით
 ლაღებდნენ ღვთის ქებასა,
 რომ ეს დიდი სათხოვარი
 აღუსრულდა ღვთის დედასა:—
 «აწ, უაღრეს ანგელოზთა
 «არს ბუნება დღეს კაცთაო,
 «დიდება შენ, ღმერთო ჩვენო,
 «მეუფეო ზეცათაო.
 ქრისტემან რქვა: «ჰი, დედაე!
 «შენი წარყვანების დროა,
 «სადაც შევბის, სიხარულის,
 «ფუფუნების სამკვიდროა.
 «მე აღგიყვან ჩემის ხელით
 «ბჭეთა თანა ზეცისათა,
 «ნებისაებრ მამასათა
 «და სულისა წმიდისათა.
 «იქ ურიცხვნი ანგელოზნი
 «მიგვლიან ქვეყნის მნათსა
 «და დიდებით მივიღებენ
 «ფითარ დედოფალსა მათსა.
 «ფითარცა მე, ვგრეთ შენცა
 «განუხრწნელ გეო მიწისაგან,
 «განვსწმედ შენზედ მსასოებელს
 «ცოდვისა და ბიწისაგან».
 მარიამ რქვა: «მეუფეო!
 «ეძრწი, მეშინის სიკვდილისა.

«შეივედრე სული ჩემი,
 «სული შენის აღმზრდელისა.
 «და უბრძანე ანგელოსთა
 «განდევნოს და გარდაყაროს,
 «ჰაერსა იგი მცველნი,
 «ალარა სჩნდეს ცის სამყაროს».
 ქრისტემან სწრაფლ წარავლინა
 მიხაილ და გაბრიელი,
 რქვა მათ: «წარვედ, გარდაყარენ
 «ჰაერთ მცველნი, განძკოთხველნი.
 «ღეთის მეტყველეთ სიხარულით
 «ჩემი დედის წაყვანება».
 და მათ წამავე აღასრულეს
 მაცხოვრისა ეს ბრძანება.
 რა ანგელოსთ ღეთისა ქება
 იწყეს ხმითა მოსალხენით,
 ღეთის მზობლისა სული, თვით ძემ
 წარიყვანა თვისის ხელით...
 ღეთისა დედა დაემკვიდრა
 ზეციერსა დიდებასა,
 სულით, ხორციით განუბრწველი
 ჩვენთვის ითხოვს მშვიდობასა.

V

ობლად შთენილ მოციქულთა
 ილოცეს და ცრემლი ღვარეს,
 იგონებდენ ღეთისა დედას,
 მთელი ღამე იმწუხარეს.
 გათენდა დღე პარასკევი
 საამური იყო დარი,
 მოციქულთა განუმზადეს
 ქალწულისა გვამს ცხედარი.
 სოონიდგან გეთსამანის
 ბაღში სურდათ წაყენება,
 ღეთისგან ჰქონდათ ნაბრძანები;
 ასე იყო უფლის ნება.
 წაემკვზავერენ მცხედარიითურთ,
 ბალისაგან სჩანდენ მელელად,
 რადგან ჰქონდათ იქ საფლავი
 მსათ, ქალწულის დასაფლაველად.
 ამ დროს ბილწთა, გულით ბრმათა,
 უმადლოთა, უბერთა,
 განიხრახხეს საქმე ცუდი,
 ურიათა უკეთურთა.

უნდოდათ, რომ ქალწულისა
 გვამი ცხედრით წარეტაცათ,
 და დაეწვათ იგი ცეცხლში,
 გარდასწყვიტეს ასე მკაცრად!
 შეკრბენ მახვილ-წათებითა,
 წინ გაღულგენ კუბო-ცხედარს,
 მაგრამ, მტერსაც ნუ ღამართოს,
 რაც შეემთხვა იმათ მხედარს!
 ერთმა ვინმე იოფანემ
 სხვებს მიასწრო, მიეშურა,
 მანკიერის ხელით ცხედარს
 შენებოდა, მოესურვა.
 უხილავედ მას ხელები
 ორი მყისვე მოეკვეთა,
 და ვით მკვდარი, უგრძობდელად
 იქვე მელგრად დაეკვეთა.
 რა ეს ნახეს ურიათა:
 რისხვა ზეცით მოვლენილი,
 შეშინდენ და შეძრუწუნდენ
 იგრძნეს ცოდვა მათგან ქმნილი.
 შეევედრენ მოციქულებს:
 «მოგვისმენდეთ სათხოვარსო,
 «შეგვავედრეთ ქალწულსა და
 «მისსა ძესა მაცხოვარსო.
 «იოფანეს ხელი მართულ ჰყოს,
 «როგორც ჰქონდა პირველადო,
 «მაშინ, ქრისტეს ღეთად ვირწმუნებთ
 «და მის დედას ღეთის დედადო».
 დაეთანხმა მოციქულნი,
 აბათივეს უმეცრება,
 და დაუწყეს ცხარე ცრემლით,
 ქალწულს თხოვნა და ვედრება:
 «დედოფალო! უმეცართა,
 «აბათივე უმეცრება,
 «მოკვეთილთა იოფანეს
 «ხელთა, მიეც განკურნება.
 «რომ ამით სცნან შენგან დიდი
 «სასწაული საკვირველად.
 «გირწმუნონ და მუდამ დაშვენ
 «მენად მაქებ-მადიდებლად.

რ. სადახოველი.

(დასასრული შემდგ №-ში)

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

(სამღვდელო პირთა საყურადღებოდ).

მაშას რედაქტორა!

სშიდად ხდება, რომ ერთ ეკლესიასზედ რა და სამი მღვდელა იყოს მწირობელა და ეკლესია ცალცალკე მწირობენი იყვნენ გარდაცვალებულთათვის. რაგორ უნდა მოქმედონ მოსხენების, შეგვიწყალენის თქმას დროს, რადესაც მთავარ-ღიაკონთა სწირობენ, ანუ უმთავარ-ღიაკონად?

რადესაც ერთსა და იმავე ეკლესიასზედ მსახურებს რა ან სამი მღვდელა, შტატას წუთობლებასამებრ, და რიგ-რიგობით სწირობენ ხალხი, ამ რაგისა გამო შეუძლია თუ არა რამეღამე მღვდელს, რომ კვირ-უქმე დღეებში წიწყა-ლოცვისაგან თავი განათავისუფლდეს?..

ბ. გ. ბ.

პირველი კითხვის შესახებ არა უნდა ვთქვათ: ჩვენ დავესწარიან წირვაზე ქალაქ მოსკოვის ერთ მონასტერში. აქ ორი მღვდელი იყო მწირობელი მთავარ-ღიაკონით და ეს დღე იყო სულთაობის შაბათი. მთავარ-ღიაკონმა მკორე «შეგვიწყალენ»-ზედ მოიხსენა რიგისამებრ და სახელდობრ ათიოდეგარდაცვალებული და იმნაირადვე მოიხსენა წინამძღვარმაც. ეს შეგვიწყალენი რომ გაათავეს, მთავარ-ღიაკონმა განმეორებით დაიწყო კიდევ «შეგვიწყალენ»-ნი და მოიხსენა სხვა გარდაცვალებული. ამ მეორე «შეგვიწყალენ»-ზედ ასამაღლებელა მეორე მღვდელმა თქვა და ის გარდაცვალებულიც მან მოიხსენა. ამ არა უჩვეულო შეგვიწყალენის მეორეჯერ წარმოქმამ გამაკვირვა. მაგრამ უარესად გავკვირდი, როდესაც ეს

მკორე შეგვიწყალენი ოცდაათჯერ გაიმეორეს კიდევ და ასამაღლებელიც სთქვეს გარდაცვალებულების ცალცალკე მოხსენებით. წირვის შემდეგ კითხვე წინამძღვარს და მან არა მიპასუხა: «ერთ შეგვიწყალენში პირველმა მღვდელმა შეიძლება რამოდენიმე გარდაცვალებული მოიხსენოს, მაგრამ მეორე მღვდელს შეუძლია, თუ ცალკე მწირობელა, განმეორებით ათქმეინოს მთავარს ან თითონ თქვას, თუ მთავარი არ არის. დანარჩენები რომ ცალცალკე მოიხსენეთ, ეს იმიტომ, რომ ყველა ამ გარდაცვალებულთა დიდა ფუფუნი აქვს შეწირული მონასტრისთვის და მონასტერი თითქმის მათა თანხით იწახება. რიგი და სამართლია ცალცალკე მოიხსენონ ისინი და ჩვენც სულ ცალცალკე ვიხსენიებთ». ჩვენის აზრით აქ არავის წინააღმდეგი არ უნდა იყოს რა. თუ კი ყველა მღვდელს აქვს უფლება კვეთოს და მოიხსენიოს, ვისაც მწირობელია, რატომ არ უნდა ჰქონდეს უფლება ცალკე მოიხსენიოს «შეგვიწყალენ»-ის განმეორებით? ყოველს შემთხვევაში ძლიერ საჭიროა ყველა ამისთანა კითხვები ჯეროვანის წესით განიმარტოს სასულიერო მართებლობისაგან. ასი წელი და მეტიც გადის აჯერ, რომ სამღვდელოებას ადგილობრივი კრება არ ჰქონია ძველებურად. ას წელში იმდენი ცვლილებანი მომხდარან, რომ საჭიროა ადგილობრივი კრება, თუ მსოფლიო არა.

მეორე კითხვის შესახებ არა ითქმის: როდესაც ორი ან მეტი მღვდელი ერთად ემსახურებიან რიგ-რიგობით და თითო კვირაობით, ეს რიგ-რიგობით და თითო კვირაობით სამსახური სრულებით არანთავისუფლებს მღვდელს, რომ წარვალოცვას თავი დაანებოს კვირა-უქმე დღეებში, თუ რაიმე შესაწყნარებელი მიზეზები არ აბრკოლებს მას. რიგ-რიგობითა სამსახური მღვდელს ათავისუფლებს წირვა-ლოცვისაგან სადა დღეებში მარტო... ხშირად მოხდება ხოლმე თურმე ისიც, რომ ორი მღვდელი ერთად არ წარავს იმა მიზეზით, რომ არ უნდა თავი დაიშორდეს და საზოგადოებას აჩვენოს, რომ ერთი მათგანი პირველია და მეორე უნცროსი!.. მეორე მღვდელი, რომელიც ამისთანა შეუფერებელს თავმოყვარეობით არის გამსჭვალული, იპისი სამსახური როგორი უნდა იყოს, მარტო წირავს, თუ პირველთან!.. ეკკლესიაში ღეთს მახურებას დროს ყველას უნდა ახსოვდეს მაცხოვრის სიტყვა უნცროს-უფროსობაზე..

მესამე კითხვის შესახებ ძნელია პასუხის მოცემა. მართალია, ეხლანდელ დროში შემოიღეს წირვა მღვდლისაგან უზიარებლად, როდესაც, მაგალითებრ, საჭიროა ოთხი და ხუთი მღვდელი იდგეს მწირველად. მაგრამ ვერ მიმხედვარათ კიდევ, თუ რისთვის ჩადიან ამას? კანონებში ამისთანა მწირველ მღვდლებზე არა არის რა ნათქვამი. სინდისი და გონება კაცისა რა-ღაც წინააღმდეგია ამ საქციელისა და ამისათვის, ჩვენის აზრით, არ უნდა შეიძლებოდეს, მღვდელმა მიიღოს მონაწილეობა წირვაში უზიარებლად...

მამაო რედაქტორო!

სხვა მკაალ პირთა შორის მეტ მოეჭრევი თქვენდა-ში ერთის საეკლესიო კითხვით და, იმედა, ამ კითხვას საუკულებად განმარტობთ და გამგვიხსნით სოფლის ეკლესია მღვდლებს გასაჭირისაგან. აი საქმე რაში მდგომარეობს: ამ ჩვენს იმეკეთის ეპარქიაში ხალხს თავის ჩვეულებისა მებრ საკურთხი მოაქვს ეკლესიასაზედ შობის, აღდგომის, სულთაობის, სხვა ზოგიერთ დღეებში და განსაკუთრებით შაბათობით. უკუკვლავად ცვალებულის პატრონს სურს, რომ ეს საკურთხისა მღვდელს თავის მიცვალებულის საფლავზე აკურთხებინოს. ხშირად მოხდება, რომ მღვდელს ოც და ოცმოც საფლავზე შესვდეს «საკურთხის» კურთხევა სულ ცალცალკე, რადგან ზოგიერთები გეტხოვენ, რომ უთუოდ საფლავზე იქნეს ნაკურთხი საკურთხისა. ნუ თუ მღვდელი ვადაბუღია, რომ ეკლესიას ცალცალკე უკურთხოს საკურთხისა და ისიც უსასუიდლოდ?

ერთი სემინარიელთაგანნი მღვდელი.

«საკურთხის» კურთხევა სულ ძველი დროიდან არის შემოღებული. ეს ჩვეულება, როგორც ჩვენი სარწმუნოებაც, გადმოღებულია საბერძნეთის ეკლესიიდან, მაგრამ, სამწუხაროდ, ჩვენში, როგორც ზოგიერთი სხვა ჩვეულებანი, ისე ეს ჩვეულებაც ისე ნაირად არის გადასხვაფერებული, რომ თავისი მნიშვნელობა სრულებით დაკარგული აქვს და ამაო ჩვეულებათა აღსრულებას დამგვიანებია. ავიღოთ, თუ გინდ, «საკურთხის»: ხალხს ძლიერ კარგად ესმის ის

სიტყვები, რომელსაც მღვდელი წარმოსთქვამს «საკურთხის» კურთხევის დროს და ამისათვის ის მზად არის უკიდურეს გაჭირების და სიღარიბის დროსაც თავის გარდაცვალებულის საფლავზე საკურთხი აკურთხოს. გლვხს სურს, რომ ეს სიტყვები «საკურთხის» კურთხევის დროს მოამინოს თავის გარდაცვალებულის საფლავზე და არა სხვაგან. ჭირისუფლის ნატერა ამ შემთხვევაში საფუძელიანია, და მღვდელს უფლება არა აქვს ამ თხოვნაზე უარი უთხრას მსურველს, რამდენიც უნდა იყენენ იგინი. მრევლი მღვდელს სთხოვს მღვდელ-მოქმედების წესის შესრულებას და მღვდელს როგორ შეუძლია უარი უთხრას მას ამ წესის და ჩვეულების შესრულებაზე? მაგრამ თუ ამ წესის შესრულების შესახებ მღვდელი რაიმე კანონიერ დაბრკოლებას ხედავს, ხედავს იგი, რომ მშენიერი ეკლესიური წესა და ჩვეულება სრულებით რაღაც ამოღ-მორწმუნოებას დამაგავსებია, ხედავს, რომ ამ წესის ასრულებას არაერთარი სარგებლობა, არც სულიერი და არც ხორციელი, არ მოაქვს რა გარდაცვალებულისა და ჭირისუფლისათვის ხედავს, რომ მისი შრომა სრულებით დაუფასებელია და არაინ ყურადღებას არ აქცევს მას მაშინ შეუძლია მღვდელს ხმა აღიმოდლოს და ყველა-საგან მოითხოვოს წესიერი და რიგიანი ჩვეულების აღსრულება, შეუძლია და სრული უფლებაცა აქვს აღუკრძალოს მრევლს ამოღ-მორწმუნეობითი ჩვეულებანი და მოითხოვოს იმ წესის და რიგის ასრულება, რომელიც დაწესებულია მიცვალებულთათვის თავის.

რა არის საკურთხის კურთხევა, რომელსაც აკურთხით გეტხოვს ხოლმე მრევლი? პანაშენი გარდახდა. შეუძლია თუ არა მღვდელს, რომ მან პანაშენის გარდახდაზე უარი უთხრას მრევლს ისიც საფლავზე? სრულებით არა. რუსეთში თვით მღვდლები ურჩევენ მრევლს, ხშირად ინადონ პანაშენი გარდაცვალებულთათვის და ჩვენში ურჩევენ! დასავლეთ საქართველოში ძველ დროს ამ პანაშენის შესრულებისათვის მღვდელს აძლევდნენ საშრომელს ხორაგეულობით და არა ფულად და დღესაც ასე იციან ბევრგან. დიდი ხანია, ქუთაის გუბერნიაში სიმინდისა და ღვინოს მაგიერ ორი-მანეთი გაუჩინეს მღვდლებს თვითოეულ კომლზე.

ორ მანეთში მღვდელი ვალდებულია წირვა-ლოცვა ასრულოს კვირა-უქმე და სხვა დღესასწაულებზე შტატის ეკლესიაზედ, აზიაროს ხალხი საპიროების დროს და მონათლოს. დანარჩენი მღვდელ-მოქმედება, რაიცა შეხედება მრევლს ასასრულებლად მღვდლისაგან, ყველაზე, თითქმის, ნიხრი არის დადებული. „საღმრთო წირვისათვის, თუ ძველებურად ეძლევა მღვდელს სასმელ-საქმელი, მთავრობის გარდაწყვეტილებაში დადგენილია ერთი აბაზი უნდა მიეცეს საწირავად და თუ ზორაგეულობა არ ეძლევა მღვდელს, მაშინ ერთი მანეთითა. აღდგომას ჩამოვლასზედ ან ძველი ჩვეულებით უნდა მასცენ მღვდელს ზორაგი და ან ფულით საჩუქარი. პანაშვიდის შესრულებისათვის საკურთხის კურთხევის დროს მღვდელს უნდა მისცენ ნახევარი საკურთხისა... ჩვენში ნახევარს კი არა ზოგიერთი სრულებით არაფერს არ აძლევს მღვდელს, ან მისცემს ერთ ტაბლას და ქათმის ერთ ფრთას ან ბარკალს და ჰგონია, რომ მღვდელი მეტად დაასაჩუქრა! აი როგორი ჩვეულება არის ამ საგნის შესახებ რუსეთში და ბევრგან ქართლ-კახეთშიაც: როდესაც გარდაცვალებულისათვის პანაშვიდს ახდენებენ მღვდელს, ეკლესიაში იქნება, ეს თუ საულაზედ, მიუტკივლებლად წანდილი უნდა მიიტანონ. ამ წესის ასრულებისათვის მღვდელს უნდა აჩუქონ ერთი აბაზი დამ მანეთადის და თუ ერთად ბევრი შეკრებილან და ერთად იხდის მღვდელი მცირე პანაშვიდს, მაშინ თითოეული პირი აძლევს მღვდელს ორ-ორ შატრს და არაფერს არ იკადრებს მღვდელი ტყვილად აშრომოს. ეკლესიის ტიბიკონით საპიროა წანდილი, ან ხეარბლის თესლი, რომელიც ანალოგიაზე უნდა იყოს დადგმული პანაშვიდის გარდახდის დროს. ძველ დროში შეძლებულნი პირნი ამზადებდნენ სასმელ-საქმელსაც და გზენიდან ეკლესიაზედ. ეს სასმელ-საქმელი ეკლესიის მოსამსახურეთა, გლახაკთა და გაჭირებულთა საზრდო იყო, რომელნიც ეკლესიაზე იყვნენ ხოლმე თავმოყრილნი. ან თუ გაჭირვებულები ეკლესიაზედ არ იყვნენ და სოფლებში ეგულებოდნენ, იქ გაუგზავნიდნენ. ჰეშმარიტად შეე-ნიერი დანიშნულება ჰქონდა იმ ძველ დროში

«საკურთხებს», მაგრამ ესაა რას ეხედავთ, როგორ ასრულებენ ამ ჩინებულ ძველ ეკლესიურ წესს?

უნდა გამოტყინილად ეთქვათ, რომ ზოგიერთ უსწავლელ მოხუცებულ პირთა წყალობით დღეს ნასწავლ მღვდლებს დიდი უსიამოვნება მოსდისთ «საკურთხების» შესახებ და ეს შევნიერი წესიც ისე ცუდათ სრულდება, რომ მას ნახევრობით დაკარგული აქვს თავისი შევნიერი მნიშვნელობა. ხშირად მოხდება, რომ საცოდავი ღარიბი და ღატაკი სწული მოკლებულია თავის ღარიბობით ხორცის საქმელს, სიცოცხლეში არ გაიმეტებს ერთ უბრალო საკლავს თავის ოჯახობისათვის. მაგრამ გარდაცვლება თუ არა, მის «სულის საქმეზე» რაც საქონელი გააჩნიათ, სულ დახოცვენ. მღვდელს შეატყობინებენ, რომ სულის საქმეს ემზადებთან და სწირავს თუ არა იგი გარდაცვალებულისათვის, მათთვის ერთია! უბრ-ველესად სულის საქმეზედ ის მიაჩნიათ, რომ მღვდელმა აკურთხოვს ერთად თავმოყრილი სასმელი და საქმელი. ამ საქმელებთან ერთად არის ტყავი საქონლსა, თავფეხები დაუწმენდელი და შიგნეულობა დაკლულ ცხოველებისა. ყველა ამებზედ სანთელი უნდა დაანთონ და მღვდელმა პანაშვიდი უნდა გარდინადოს! ეს შეიძლება? განა მღვდელმა არ იცის, რომ ამ სასმელ-საქმელზე და წელებზე პანაშვიდი არ გადინდება? იცის, რასაკვირველია, მაგრამ არ უნდა აწყენიოს მრევლს, არ სურს მისი რწმენა შეარყიოს... მაგრამ ეს უადგილო შიშია. მღვდელი ამ შემთხვევაში ხელს უწყობს და ამტკიცებს მანებელ ამაოდ მორწმუნეობას ხალხში. დღემდის, მართალია, ძველი იყო ერთი და ორი გამოსულიყო სამღვდლოებაში საზოგადო ზოგიერთ მანებელ ჩვეულების წინააღმდეგ, მაგრამ დღეს, მადლობა ღმერთს, ბევრგან არის სემინარიელები და იმედია, რომ იგინი ერთბაშათ მისცემენ ხმას თავიანთ მოძმეთა და ჩვენს ეკლესიურ წესებსა რიგინად დააწყობენ და ამ წესებიდამ ყველა მანებ და ამაო ჩვეულებათა განდენიან და იხსნიან ჩვენ ხალხს გალარიბებისაგან. საკმაოდ არის განმარტებული ჩვენგან «სულის მოსახსენებელ კონდაკში» ყველა სულის საქმის წესების აღსრულება და ყველა მღვდელთათვის საკმაოა ეს წიგნი სამწყაოთა დასარიგებლად.

რაიცა შეხება მღვდლის ვალდებულებას საკურთხის კურთხევის შესახებ, ერთად იქნება ეს თუ ცალკე საფლავებზედ, მღვდელს არა აქვს უფლება,

რომ უარი უთხრას ზრეცლს საფლავზედ პანაშვილის გარდახდაზე, მაგრამ მრევლი ვალდებულია ნახევარი საკუთხხისა მისცეს მღვდელს. თუ მრევლმა საკუთხხი ნახევარი არ მისცა, მაშინ გარდაცვლებულის პატრონს ვალდ ედება პანაშვილის გარდახდაზედ ორი შაურბამ ორ აბაზამდის მისცეს მღვდელს. სხვა ეპარქიებში პანაშვილისთვის ერთ მანეთამდე აძლევენ მღვდელს. ყოველ შემთხვევაში მღვდელი ვალდებულია წანდლი მოიხროვოს და ანალოგიურად დასდვას, რადგან ამ წანდლის სხვა ღრმა მნიშვნელობა აქვს პანაშვილის გარდახდის დროს, რომელიც ყოველმა მღვდელმა იცის და მრევლსაც უნდა განუმარტოს.

ბევრად სიტყვას გარდა ჩვენ ოფიციალურად გეგურს ადვილათ ამ საქმის შესახებ კითხვა და სრული იმედი გვაქვს, ოფიციალური განკარგულების შემდეგ საწვდელთა ვალდებული იქნება ჩააგონოს მრევლს და შეატყობინოს, თუ როგორ უნდა სრულდებოდეს «საკუთხის» კუთხევა და რა მნიშვნელობა აქვს მას. თუ მოძღვარმა ჩააგონა და შეატყობინა სამრევლოს «საკუთხების» ანგარიში და მნიშვნელობა, მაშინ ის ადვილად მიიღებს საშრომს და მრავალ მანვე ჩვეულებასაც მოსპობს.

ლოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზოგიერთი საეჭვო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუტკლებელ საქიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცედ მათი მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა არის— 1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწყემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაშორებული კუთხე რუსეთის იმპერიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

ფ ა ს ი ქ უ რ ნ ა ლ ი ს ა :

12 თვით «მწყემსი» 5 მ. 6 თვით «მწყემსი» 3 მ.
 — ,, ორივე გამოცემა » — ,, ორივე გამოცემა 4 »
 — ,, რუსული ,, 3 მ. — ,, რუსული ,, 2 მ.

სოფლის მასწავლებელთ გაზეთები დაეთმობათ მთელის წლით სამ მ ა ს ნ ე თ ა დ .

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ყვარდაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

გაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ყვარდაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც.

გარეშე მცხოვრებთა ქურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ აღრესით: ВЪ Квирилы, въ редакцію газеты и журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

გიიღება ხელის-მოწერა 1894 წლისათვის ორ კვირულ გამოცემათა ძარათულს

„მწყემსი“ - ზმ

რუსულ «П А С Т Ы Р Ъ»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართველ სასულიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართვე-

1894 წლის «მწყემსი»-ს

ხელის მომწერლებს საჩუქრათ დაურთვებთ მოზარდული მხატვრობა

თავარ მეზის.

მხატვრობა წარმოადგენს იმ დროს, როდესაც შოთა რუსთველი მიართმევს თამარს თავის უკვდავ პოემას «ფეფხის ტყაოსანს». ამ მხატვრობაზე იქნება დახატული თვით შოთა რუსთველი და თამარის მსვლელებიც იმ დროის ტანთ-საცმელში.